

Дэлгэрэнгүй танилцуулга

Монгол Улс, Дэлхийн банкны Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банк болон Олон улсын хөгжлийн ассоциаци хоорондын "Монгол Улсын тээврийн холболт болон логиستيкийг сайжруулах төсөл"-ийн Зээлийн хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн талаар

1. Зохицуулахаар тусгасан харилцааны агуулга, зохицуулалтыг хэрхэн ойлгох тухай:

Уг хуулийн төсөл нь 1 зүйлтэй.

Хуулийн төсөлд Монгол Улс, Дэлхийн Банкны Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банк болон Олон улсын хөгжлийн ассоциаци хооронд 2023 оны 08 дугаар сарын 28-ны өдөр байгуулсан "Монгол Улсын тээврийн холболт болон логиستيкийг сайжруулах төсөл"-ийн Зээлийн хэлэлцээрийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон батлахаар тусгасан.

Энэхүү "Монгол Улсын тээврийн холболт болон логиستيкийг сайжруулах төсөл"-ийн Зээлийн хэлэлцээр нь Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2-т заасан "гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаад улсын болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн талаархи олон улсын гэрээ"-нд хамаарах тул Улсын Их Хурал соёрхон батлах хуулийн зохицуулалттай болно. /Төслийн дэлгэрэнгүй танилцуулгыг хавсаргав/.

*"Монгол Улсын тээврийн холболт болон
логистикийг сайжруулах төсөл"-ийн тухай*

1. Төсөл хэрэгжүүлэх хэрэгцээ, шаардлага

1.1. Төслийн хэрэгцээ шаардлага:

Монгол Улс логистикийн гүйцэтгэлийн индексийн үзүүлэлтээр 138 орноос 97 дугаар байранд, дэд бүтцийн үзүүлэлтээр 108 дугаарт, логистикийн үйлчилгээний үзүүлэлтээр 119 дүгээр байранд тус тус жагсаж байгаа нь Монгол Улсын тээвэр, логистикийн салбарыг хөгжүүлэх зайлшгүй шаардлага үүссэнийг харуулж байна.

Түүнчлэн, Монгол Улс дунд болон урт хугацааны хөгжлийн бодлогод хөдөө аж ахуй, аялал жуулчлал, аж үйлдвэржилт болон сэргээгдэх эрчим хүчийг эдийн засгийн хөдөлгөгч хүч байхаар тодорхойлсон хэдий ч Монгол Улсын хувьд эдгээр салбарын өрсөлдөх чадварыг сайжруулахад тээвэр, логистикийн асуудал томоохон бэрхшээл хэвээр байна.

Дэлхийн банкны санхүүжилтээр "Монгол Улсын тээврийн холболт болон логистикийг сайжруулах төсөл"-ийг хэрэгжүүлснээр авто замын сүлжээний бэлэн байдал, тээвэр, логистикийн дэд бүтцийн сүлжээ сайжирч, салбаруудын өрсөлдөх боломжийг нэмэгдүүлэн, эцсийн хэрэглэгчдэд хямд өртгөөр шинэ бүтээгдэхүүнийг хүргэх боломжийг олгох юм.

Тус төслийн зээлийн хэлэлцээрийг зөвшилцөх асуудлыг Улсын Их Хурлын холбогдох Байнгын хороод 2022 оны 12 дугаар сарын 13, 19, 27-ны хуралдаанаараа хэлэлцсэн. Байнгын хороодын хуралдаанаар зээлийн хэлэлцээрийн төсөлд туссан зарим ажлууд ач холбогдол бага, үр ашиггүй байгааг анхааруулан, логистикийн төв байгуулахад зарцуулах санхүүжилтийг зам засварын ажилд зарцуулах нь зүйтэй гэсэн саналыг гаргасан. Мөн эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх үүднээс шинэчлэх, засвар хийх улсын чанартай авто замын нарийвчилсан тооцоог гаргаж, бүсийн тээврийн логистикийн нэгдсэн авто замын сүлжээг байгуулахад анхаарах талаар дурдсан.

Байнгын хороодоос өгсөн саналыг дагуу Зам, тээврийн хөгжлийн яам болон Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамтай хамтран ажилласан. Тус төслийн хэрэгжүүлэгч Зам, тээврийн хөгжлийн яамнаас төслийн бүрэлдэхүүн хэсгийн 2.1-д тусгагдсан "Бүсийн жишиг логистикийн төв" байгуулах ажлын санхүүжилтийг авто замын засвар, арчлалтын ажилд зарцуулах хүсэлтийг ирүүлсэн. Тус хүсэлтийн дагуу Дэлхийн банк болон Зам, тээврийн хөгжлийн яамтай хамтран ажиллаж, төслийн санхүүжилтийг дэд бүтцийн ажилд чиглүүлэх буюу төслийн хүрээнд авто замын ээлжит болон их засвар хийхээр төлөвлөн, зээлийн хэлэлцээрт өөрчлөлт оруулсан бөгөөд зээллэгийн үндсэн нөхцөлд өөрчлөлт ороогүй болно.

1.2. Төслийн зорилго, ач холбогдол:

"Монгол Улсын тээврийн холболт болон логистикийг сайжруулах төсөл"-ийг хэрэгжүүлснээр уул уурхайн салбарын үйл ажиллагаанаас ихээхэн хамааралтай

эдийн засгийг төрөлжүүлэх, тээвэр, логистикийн дэд бүтцийн сүлжээг сайжруулан, хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний нийлүүлэлтийн сүлжээний алдагдлыг бууруулах чухал ач холбогдолтой юм.

Тодруулбал Дэлхийн банкнаас хийсэн судалгаагаар авто замын нөхцөлийг сайжруулснаар зорчиж буй тээврийн хэрэгслийн зорчих хугацааг дунджаар 0.27-0.58 цагаар богиносгож, нүүрсхүчлийн хийн ялгаралтыг 17,585 тонноор бууруулах байна.

2. Төслийн зээлийн хэмжээ, нөхцөл, хамрах хүрээ

Төсөл хэрэгжүүлэгч: Зам, тээврийн хөгжлийн яам

Төсөл хэрэгжих хугацаа: 2023 он–2026 он /4 жил/

“Монгол Улсын тээврийн холболт болон логистикийг сайжруулах төсөл” нь нийт 110 сая ам.долларын төсөвт өртөгтэй бөгөөд Дэлхийн банкны Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банк (ОУСБХБ)-аас олгох 100 сая ам. долларын зээл нь жилийн Баталгаат овернайт хүүгийн түвшин /SOFR/¹ дээр 1.30 хувийн нэмэгдэл бүхий хувьсах хүүтэй, 5 жилийн үндсэн төлбөрөөс чөлөөлөгдөх, 25 жилийн хугацаанд зээлийн эргэн төлөлтийг хийх нөхцөлтэй.

Олон улсын хөгжлийн ассоциаци (ОУХА)-аас олгох 7.3 сая зээлжих тусгай эрх (10 сая орчим ам.доллар) нь ОУХА-аас олгох зээл нь жилийн 2 хувийн тогтмол хүүтэй, 5 жилийн үндсэн төлбөрөөс чөлөөлөгдөх, 25 жилийн хугацаанд зээлийн эргэн төлөлтийг хийх нөхцөлтэй болно.

3. Бодлогын баримт бичигт туссан байдал

“Монгол Улсын тээврийн холболт болон логистикийг сайжруулах төсөл” нь төрөөс хэрэгжүүлэхээр төлөвлөгдсөн дараах бодлогын баримт бичгүүдэд туссан байна. Үүнд:

- Улсын Их Хурлын 2021 оны 106 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ыг хэрэгжүүлэх эхний үе шатны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн Зорилт 3.4-т “Экспортын ач холбогдол бүхий түүхий эд, бүтээгдэхүүний нэгдсэн агуулах болон тээвэр, логистикийн дэд бүтцийг сайжруулсан байна.” гэж;
- “Алсын хараа 2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:
 - Зорилт 8.1.4-т “Олон улсын болон бүсийн тээвэр логистикийн нэгдсэн сүлжээг үе шаттай барьж байгуулж, хөрш орнуудын сүлжээтэй холбогдсон байна.” гэж;
 - Зорилт 8.2.4-т “Орон нутгийн тээвэр логистикийн нэгдсэн сүлжээг үе шаттайгаар байгуулж, олон улсын болон бүсийн тээвэр логистикийн сүлжээнд холбосон байна” гэж;
- Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн 8.1.1-д “Өрнө-Дорнын бүсийн орнуудыг холбох дэд бүтцийн хөндлөн гол тэнхлэгийн авто зам болон хойд, урд хөршийг холбох зарим бүсийн босоо тэнхлэгийн авто замыг барьж худалдаа, эдийн засгийн хамтын ажиллагаанд оролцох суурь нөхцөлийг бүрдүүлсэн байна.” гэж;

¹ Secured Overnight Financing Rate буюу баталгаат овернайт санхүүжилтийн хүү.

- Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.6.1-д “Эдийн засгийн өсөлтийг хангахуйц, тээврийн ухаалаг системд суурилсан үндэсний тээвэр, логистикийн сүлжээг байгуулна.” гэж тус тус заасан байна.

4. Дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдэлтэй нийцсэн байдал

Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 19.3-т заасны дагуу Засгийн газрын өрийн өнөөгийн үнэ цэнээр илэрхийлсэн үлдэгдлийн ДНБ-д харьцуулсан харьцаа нь 2023 онд 65 хувь, 2024 оноос эхлэн 60 хувиас хэтрэхгүй байхаар тус тус хуульчлагдсан.

Энэ хүрээнд 2023-2024 оны хооронд эдийн засаг харгалзан 6.0 хувь, 7.0 хувиар өсөж, Монгол Улсын 2023 оны төсөв, 2024-2025 оны төсвийн төсөөлөлд тусгагдсан гадаад зээлийн хөрөнгийг авч ашиглах тохиолдолд өнөөгийн үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн Засгийн газрын өрийн ДНБ-д эзлэх хувь 2023 онд 44.3 хувь, 2024 онд 42.7 хувьтай тус тус тэнцэхээр тооцоологдсон. Ингэснээр эдгээр онуудад Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан Засгийн газрын өрийн тухай төсвийн тусгай шаардлагыг хангахаар байна.

5. Төслийн хүрээнд хийгдэх ажил, хүлээгдэж буй үр дүн

5.1. Ээлжит болон их завсар хийх зам:

“Монгол Улсын тээврийн холболт болон логистикийг сайжруулах төсөл”-ийн хүрээнд ээлжит болон их завсар хийх шаардлагатай авто замын чиглэлийг ачаа, тээврийн урсгал, төвийн тээвэрлэлтийн нэгдсэн сүлжээтэй холбогдох холболт болон Олон улсын хучилтын тэгш байдлын индекс /IRI²/-ийн үзүүлэлттэй уялдуулах юм. Авто замын ээлжит болон их засварыг хийхээс гадна замын зорчих хэсгийг засварлах, шинэчлэх, ус зайлуулах сувгийг сайжруулах, авто замын тэмдэг, тэмдэглэгээ, зэрлэг ан амьтдын гарц зэрэг замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын байгууламжийг байгуулах юм. Түүнчлэн, төслийн хүрээнд ээлжит засвар хийгдэх авто замд зураг төсөв шаардлагагүй бөгөөд их засвар хийгдэх, зураг төсөвтэй авто замын барилгын ажлыг 2024 оны хавар эхлүүлэхээр төлөвлөөд байна.

Дээрх авто зам засварын ээлжит болон их засварыг хийж, авто замын зорчих нөхцөл сайжирснаар тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын зардал, зорчих цаг болон зам тээврийн ослыг бууруулах замаар нөлөөлөлд өртөж буй зорчигчдод эдийн засгийн ихээхэн үр өгөөжтэй буюу уг төслийн эдийн засгийн дотоод өгөөж 18.7 хувь байна.

Зам, тээврийн хөгжлийн яамнаас ирүүлсэн саналыг үндэслэн тэргүүн ээлжид Улаанбаатар-Арвайхээр, Хархорин-Цэцэрлэг, Цэцэрлэг-Тосонцэнгэл чиглэлийн автозамуудын ээлжит болон их засварын ажил, Улаанбаатар-Өндөрхаан, Булган-Мөрөн, Арвайхээр-Баянхонгор, Өндөрхаан-Чойбалсан чиглэлийн автозамын их засварын ажил болон төмөр бетон гүүрийн их болон ээлжит засварын ажлыг тус төслийн хүрээнд хийхээр төлөвлөсөн болно.

² Тус индекс нь авто замын тэгш байдлыг уртын дагуу хэмждэг Дэлхийн стандарт бөгөөд ачааны урсгал ихээр төвлөрсөн авто замын гол хэсгүүдэд шаардлагатай ажил, цар хүрээг тодорхойлдог болно.

5.2. Техник туслалцаа:

Авто замын сүлжээний хөрөнгийн менежментийг боловсронгуй болгох, хууль, эрх зүйн орчныг сайжруулах, дэвшилтэт программ хангамж нэвтрүүлэх, боловсон хүчнийг чадавхжуулах стандарт, зах зээлийн судалгаа хийх, норм нормативыг сайжруулах, шинэчлэхэд чиглэгдэх юм.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР